

TEMATICĂ PENTRU EXAMENUL DE DIFERENȚĂ

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

CLASA a IX-a

I. LITERATURĂ

1. Ficțiunea literară

- **Teme propuse:** la alegere între *Scene din viața de ieri și de azi*, *Confruntări etice și civice* sau *Personalități, exemple, modele*.

- **Cerințe posibile:**

- demonstrația abordării temei alese într-unul dintre textele literare studiate;
- demonstrația apartenenței la unul dintre genurile literare: epic, liric sau dramatic;
- realizarea portretului unei personalități literare.

Notă:

- Vor fi valorificate oricare dintre textele literare din operele scriitorilor:

-pentru tema *Scene din viața de ieri și de azi*: Ioan Slavici, *Moara cu noroc*; Liviu Rebreanu, *Pădurea spânzuraților*; Augustin Buzura, *Vocile nopții*; poezii de Ana Blandiana, Mircea Dinescu, Ileana Mălăncioiu; Milan Kundera, *Gluma* etc.

-pentru tema *Confruntări etice și civice*: un text eseistic (N. Steinhardt, *Jurnalul fericirii*; Andrei Pleșu, *Minima moralia*; H. R. Patapievici, *Cerul văzut prin lentilă* etc.).

-pentru tema *Personalități, exemple, modele*: *Mănăstirea Argeșului*; N. Bălcescu, *Românii supt Mihai-Voievod Viteazul*; M. Eminescu, *Andrei Mureșanu*; M. Sadoveanu, *Frații Jderi*; G. Călinescu, *Bietul Ioanid*; Eugene Ionesco, *Regele moare*; P. B. Shelley, *Prometeu dezlănțuit*;

- Pot fi folosite informații din oricare dintre manualele alternative aprobate de MECT.

2. Ficțiune și realitate

- **Teme propuse:**

- a) textului ales la una dintre următoarele categorii:

- texte memorialistice (amintiri, memorii, mărturii, jurnal intim, jurnal de călătorie etc.)
- texte epistolare (corespondență privată, corespondență oficială etc.)
- texte jurnalistice (reportaj, interviu, articol, anunț publicitar etc.)
- texte juridic-administrative sau științifice (lege, regulament, raport, referat, studiu științific etc.)
- texte argumentative (eseu, discurs oratoric, prelegere etc.)

b) elemente ale situației de comunicare: scopul comunicării, situația de comunicare, mesajul textului, reacția receptorului;

c) concepte: *ficțiune, imaginație, invenție; realitate, adevăr; "eu" ficțional / "eu" real; text ficțional / text nonficțional.*

- Cerințe posibile:

a) demonstrația apartenenței textului ales la una dintre următoarele categorii:

- texte memorialistice (amintiri, memorii, mărturii, jurnal intim, jurnal de călătorie etc.)
- texte epistolare (corespondență privată, corespondență oficială etc.)
- texte jurnalistice (reportaj, interviu, articol, anunț publicitar etc.)
- texte juridic-administrative sau științifice (lege, regulament, raport, referat, studiu științific etc.)
- texte argumentative (eseu, discurs oratoric, prelegere etc.)

b) observarea scopului comunicării;

c) observarea situației de comunicare;

d) identificarea mesajului;

e) observarea reacției receptorului;

f) ilustrarea conceptelor: *ficțiune, imaginație, invenție; realitate, adevăr; "eu" ficțional / "eu" real; text ficțional / text nonficțional.*

Notă:

➤ Vor fi valorificate oricare dintre textele literare din operele scriitorilor:

- pentru tema **Confruntări etice și civice**: un discurs oratoric laic (Delavrancea, Cicero, Shakespeare, *Antoniou și Cleopatra* etc) sau religios; o polemică jurnalistică pe probleme etice etc.;

- pentru tema **Personalități, exemple, modele**: M. Sadoveanu, *Anii de ucenicie*; G. Călinescu, *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*; I. L. Caragiale, *În Nirvana*; un fragment de biografie sau de istorie romanțată etc.

- pentru tema **Scene din viața de ieri și de azi**: un document de epocă; un text istoriografic; un fragment de memorii sau de jurnal; un text publicistic din trecut sau din actualitate etc.

➤ Pot fi folosite informații din oricare dintre manualele alternative aprobate de MECT.

3. Literatură și alte arte: literatură și cinematografie

- **Teme propuse**: studiul unor creații cinematografice care abordează teme literare corespunzătoare modulului 1, **Ficțiunea literară**, mai precis: *Scene din viața de ieri și de azi*, *Confruntări etice și civice* sau *Personalități, exemple, modele*.

: relația dintre literatură și limbajul artistic cinematografic

: noțiuni de artă cinematografică: *scenariu, regie, imagine, coloană sonoră, interpretare actoricească*.

- Cerințe posibile:

a) construirea unei cronici de film care să ilustreze similitudinile și deosebirile dintre viziunea

literară și aceea cinematografică privind abordarea aceleiași teme;

b) realizarea unui eseu în care să fie ilustrate cel puțin trei dintre următoarele noțiuni de artă cinematografică: *scenariu, regie, imagine, coloană sonoră, interpretare actoricească*;

c) realizarea unei cronici de film în care să fie argumentată tema abordată de creația cinematografică aleasă spre studiu.

Notă:

➤ Vor fi valorificate oricare dintre ecranizări după opere de: Ion Creangă, Ioan Slavici, I. L. Caragiale, Liviu Rebreanu, Mihail Sadoveanu, Camil Petrescu, Marin Preda, Geo Bogza, William Shakespeare, Franz Kafka, Stanislaw Lem ș.a.;

➤ Pot fi folosite informații din oricare dintre manualele alternative aprobate de MECT.

II. LIMBĂ ȘI COMUNICARE

1. Producerea mesajelor orale și scrise

1.1. Exprimarea scrisă

- tipuri de texte: povestirea;

1.2. Niveluri de constituire a mesajului

- **fonetic, ortografic și de punctuație**
 - pronunțarea corectă: scrierea corectă a cuvintelor (în special a neologismelor);

2. Receptarea mesajelor orale și scrise

2.1. Niveluri ale receptării

- **stilistico-textual**
 - rolul elementelor arhaice și regionale în receptarea mesajelor;

CLASA a X-A

I. LITERATURĂ

1. Receptarea textelor literare

1.1. Lectura textelor literare

A. Lectura prozei narative: înțelegere și interpretare

- Proză scurtă - cel puțin 3 texte: o povestire
: formule narative specifice (povestirea în ramă, povestire în povestire)

B. Studiul textului liric: lirismul obiectiv și lirismul subiectiv

1.2. Confruntarea cu receptarea de către ceilalți a textelor literare

A. Receptări diferite ale aceleiași opere literare de-a lungul timpului

- * Dosarul critic
- * Evoluția criticii literare în cultura română: repere istorice și actualitate

Studiul textelor critice se va face prin raportare la operele literare la care se referă acestea.

2. Literatură și alte arte

2.1. Textul dramatic și arta spectacolului

- * Cunoașterea a două texte dramatice: specia literară *dramă*
 - : elementele specifice artei spectacolului;
 - : relația dintre textul dramatic și punerea lui în scenă.

Notă:

➤ Cel puțin jumătate dintre textele selectate vor aparține autorilor canonici din următoarea listă: Mihai Eminescu, Ion Creangă, I. L. Caragiale, Titu Maiorescu, Ioan Slavici, Camil Petrescu, E. Lovinescu, Marin Sorescu.

➤ Pot fi folosite informații din oricare dintre manualele alternative aprobate de MECT.

II. LIMBĂ ȘI COMUNICARE

1. Producerea mesajelor orale și scrise

1.1. Exprimarea scrisă

Elevii vor redacta următoarele tipuri de texte:

- sinteză, paralelă;
- alte texte specifice domeniului de specializare.

1.2. Niveluri de constituire a mesajului în comunicarea orală și scrisă

- **stilistico-textual**

- calitățile generale și particulare ale stilului: claritate, proprietate, precizie, puritate, corectitudine, variație stilistică, simetrie, naturalețe, cursivitate, eufonie;
- tipuri de frazare în funcție de tipul de text (concizie, prolixitate, organizarea discursului prin parataxă sau prin hipotaxă etc.).

CLASA A XI-A

A. Conținuturi din domeniul literaturii

a) FUNDAMENTE ALE CULTURII ROMÂNE

- PERIOADA VECHE

- **Studiu de caz:** *Dimensiunea religioasă e existenței* (sugestii pentru alegerea fragmentelor ilustrative:
- *Viața lumii* de Miron Costin, fragmente relevante din scrierile cronicarilor, *Cazania* lui Varlaam, *Didahiile* lui Antim Ivireanul, *Biblia de la București* etc.)
- **Discursul de amvon**
- **Studiu de caz:** *Formarea conștiinței istorice* (se vor alege fragmente ilustrative din cronicile moldovenești sau /și din cele muntenești)

- PERIOADA MODERNĂ: **Secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea**

- Descoperirea literaturii populare. Se va studia **1 text de bază** din literatura populară (de ex.: *Miorița*, *Monastirea Argeșului* etc.) și **1 text de bază** din literatura cultă (de ex.: *Baltagul*, de Mihail Sadoveanu; *Meșterul Manole*, de Lucian Blaga)

b) CURENTE CULTURALE / LITERARE ÎN SECOLUL XIX – ÎNCEPUTUL SECOLULUI XX

- **Romantismul** - paralelă privind trăsăturile curentului ilustrat într-unul dintre cele 4 texte studiate din opera lui Mihai Eminescu și alte arte;
- **Realismul** – paralelă privind trăsăturile curentului ilustrat într-unul dintre cele 2 texte studiate din opera lui I. L. Caragiale și alte arte;
- **Simbolismul** – paralelă privind trăsăturile curentului ilustrat într-unul dintre cele 4 texte studiate din opera lui Alexandru Macedonski, Ștefan Petică, Dimitrie Anghel, Ion Minulescu ș.a. (mai puțin George Bacovia) sau alți simbolști europeni, ca de ex.: Paul Verlaine, Stéphane Mallarmé, Arthur Rimbaud și alte arte.

B. Conținuturi din domeniul limbă și comunicare

a) Recapitularea și sistematizarea achizițiilor din gimnaziu:

- fonetică, vocabular, morfologie
- prezentarea de carte

b) Comunicare orală și scrisă:

- Utilizarea adecvată a tehnicilor de documentare și cercetare a unei teme pentru realizarea investigațiilor, a proiectelor având ca obiect studii de caz sau dezbateri (folosirea unor surse de documentare în specializarea urmată)

- Utilizarea tehnicilor și strategiilor argumentative în situații de comunicare diverse (scrise sau orale): structuri discursive în textele literare și nonliterare (narativ, descriptiv, argumentativ, informativ)

: jurnalul de lectură

: recenzia

- Utilizarea limbajelor de specialitate, folosite în texte didactice, administrative sau teologice;

- Utilizarea adecvată a tehnicilor de redactare: completarea/redactarea unor documente folosite curent în domeniul de specializare;

- Folosirea adecvată a strategiilor de comunicare orală în monolog și dialog: discurs specific domeniului de specializare (comunicare didactică, discurs de amvon etc.).